

LIETUVIŲ KALBA (GIMTOJI)

I egzamino dalis

Tekstai interpretacijai

2002 m. valstybinio brandos egzamino užduotis
(pagrindinė sesija)

2002 m. gegužės 29 d.

Trukmė – 3 val. (180 min.)

Užduotį PDF formatu parengė Nacionalinis egzaminų centras. Ji publikuojama interneto svetainėje www.egzaminai.lt, kuri remiama AB „Lietuvos telekomas“ pagal paramos švietimui programą „KOMPasas“

1 TEKSTAS

B. Sruoga

MILŽINO PAUNKSMĖ
(ištrauka)

Antras veiksmas
Trečias paveikslas
Tie patys; Jogaila

ZBIGNIEVAS

Šviesiausias pone, – mes tavęs čia laukėm.
Tau... brolis Švitrigaila rašo... laišką...
Jei iš kalėjimo tu jį paleisi, –
Ketina... jis pastoti... vienuolynan...
Važiuot į Romą... nuodėmių atmelst...
Atsižadėt pasaulio šio menkystos...
Štai Sosto Šventojo atstovas imas
Patsai išventint brolių Švitrigailą...

ANDRIUS

Bet, vyskupe, juk aš nė nežinau...

ZBIGNIEVAS

Aš ir sakau... Karaliaus brolis sėdi
Kalėjime... Vienuolis nori būti...
Išventinti jį reikia... Rašo laišką...
Palaiminti karalių patį prašo...
Šviesiausias pone, štai, žiūrėk, jo laiškas...

Andrius ryja juoką

JOGAILA

(varto jam paduotą prirašytą lakštą, nemokėdamas skaityti)

Miliausias mano brolis Švitrigaila.
Atsiliepė. Atsiliepė. Gera.
Ką pasakys šviesiausias kunigaikštis?

ZBIGNIEVAS

Ką pasakys?... Jis apsidžiaugs tikrai.
Nes kai išvyks į Romą Švitrigaila,
Pastos į vienuolyną... Viešpataut
Lengviau bus Vytautui... Nebus jam priešo,
Kuris į sostą jo kėsintis gali...

JOGAILA

Taip, taip. Miliausias mano Švitrigaila.
Palaimint prašo... nori būt vienuolis...

ZBIGNIEVAS

Šviesiausias pone, man atrodo, reikia
Tuoju rašyt jam ir palaimint...

JOGAILA

Rašyk, rašyk. Sakyk, kad aš gailiuosi
Jaunystės jo. Labai man gaila. Taigi.
Tu parašyk jam, kad aš jau senas.
Visai pasenęs. Taigi. Parašei?

Ar jis mane užmiršo? Aš neužmiršau.
 Neužmirštu aš nieko. Niekuomet.
 Aš laiminu į vienuolyną. Taigi.
 Prašau Aukščiausiąją šventos Apvaizdos.
 Visi vienuoliai mes. Tikri vienuoliai.
 Gyvenimą praeinam be pastogės.
 Rašyk tu jam, ir aš – vienuolis. Taigi.
 Nuo pat gimimo mano... Nuo pat lopšio...
 Kalėjimas... Kalėjimas. Teisybė.
 Kas yr kalėjimas? Nežino niekas.
 Gyvenimas – kalėjimas. Teisybė.
 Ar parašei? Rašyk, tegu neliūdi,
 Atsisakydamas pasaulio šio.
 Džiaugsmų. Dienos šviesos. Nakties tamsybės...
 Kas yr gyvenimas? Trumpa viešnagė.
 Visi mes esame svečiai pasauly.
 Ir tu esi, ir vyskupas, ir aš.
 Rašyk, aš ažuolą pasirinkau.
 Lentom išpjauti liepsiu. Taigi. Rąstais.
 Tegū, kol gyvas aš, padirbs man grabą.
 Kaip lopšį. Storą. Sunkų. Kaip vežimą.
 Namo turiu keliaut. Pas mano Tėvą
 Aukščiausiąją. Namo. Namo. Aš – svečias...

*Andrius, monologo pradžioje besivaipęs, ilgai rimtėja,
 nesmagiai jaučiasi; lyg sąžinės graužiamas, nebeištveria ir išeina.*

Sruoga B. Raštai T.2. Vilnius: Alma Littera, 1996. P. 69–91.

2 TEKSTAS

Juozas Aputis

ERČIA, KUR GAIVUS VANDUO (ištrauka)

Sesuo vis nardė ir nardė duburkyje, ilgos jos kasos šlapios tįsojo per nugarą, mažoji tiesdavo į ją rankas, prašydama prilaikyti ir tempti į vidurį, bet sesuo tik vieną sykį šitaip padarė – atmestinai ir be meilės. Iš suaugusiųjų šios miško erčios žmonių ji buvo vienintelė, beveik negalvojanti apie praeitį. Nuplaukusi į aną užtvankos pusę, ji atsisdėjo ant didelio akmens, per pečius nusvarinusi šlapias kasas, ir su keista baime, tarytum pirmą sykį, žiūrėjo į įdegusias krūtis ir nežymiai aukščiau kelių subraižytas kojas. Vėjūkštis ir čia atnešdavo laukinių jurginų kvapą, keistas, gaudžiai viliojantis nujautimas supo ją, sėlino kažkas nebaugus, bet vis dėlto keliantis virpulį. Neaiškiame, prieš akis banguojančiame būsimo laiko tarpe ji matė didelę, gražią jėgą, kuriai būtinai reikės paklusti. Didelė, nemateriali jėga siautė kažkur toli, bet ji su baime suprato, kad toji jėga ją jau mato ir jos siekia.

– Tu negera, – pasakė mažoji. Tikras vaikas. Mažytė, nuoga, įdegusi ir susibraižiusi kojas mergaitė. – Visą laiką tu buvai gera, o dabar ne. Ir važiuok, kad nori. Aš pati sau būsiu gera ir dar išmoksiu plaukti.

– Ko pyksti? – iš reikalo paklausė sesuo, prisiversdama neužmiršti mažosios, kuri iki pusės sėdėjo vandeny aname užtvankos krašte, ištiesusi į šalis rankas. – Aš gera. Pati žinai, kad gera, – švelniai pasakė sesuo, bet neaiškus ilgėjimasis jos nepaliko. Ji nebegalėjo būti tik čia. Prisiliesdama prie savo kūdikystės ir vaikystės daiktų, prie nuolat tekančio ir gargiančio vandens ir prie maurais apaugusių akmenų, ji pajuto, kaip kartu pati atsispiria, amžinai nutraukdama natūralius ryšius ir tą pačią akimirką uždarydama viską atmintyje, kad po daugelio metų galėtų jais maitinti beprasmišku, gal net bjauriu tampantį savo gyvenimą, kad rastų čia atspirtį pavargime.

Aputis J. Gegužė ant nulūžusio beržo. Vilnius: Vaga, 1986. P. 43-44.

3 TEKSTAS

H. Radauskas

LIŪDESYS

Pro pageltusį lempos lavoną
Skrenda sapnas ir meta ant kranto
Mano sielą – į debesio foną,
Kaip paveiksle kažkokio Rembrandto.

Liūdesys iš tamsos išsilaužia
Ir sukausto man plaukus ir burną,
Kaip vidunaktis gęstantį laužą,
Kaip žiedai sidabrinį Saturną.

O naktis nejudėdama bijo,
Kad nuo smūgio numirt nereikėtų,
Nes iškėlė ugnies kalaviją
Horizonte auksinė kometa.

Tyliai gieda liūdėjimo rūmuos
Seno ilgesio jaunos undinės,
Ir srovena giesmės nemarumas,
Ir esu kaip žvaigždė begalinis.

Radauskas H. Eilėraščiai. Vilnius: Baltos lankos, 2001. P. 212.